

Bruto domaći proizvod Crne Gore za 2017. godinu

Stopa realnog rasta bruto domaćeg proizvoda u 2017. godini iznosila je 4,7%.

U ovom saopštenju objavljuju se rezultati obračuna bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) Crne Gore za 2017. godinu, po proizvodnoj i potrošnoj metodi, u tekućim i stalnim cijenama prema ESA 2010 metodologiji.

Bruto domaći proizvod Crne Gore u 2017. godini iznosio je 4 299 miliona eura, dok je u 2016. godini iznosio 3 954 milion eura.

Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2017. godini iznosio je 6 908 eura, dok je u 2016. godini iznosio 6 354 eura.

Tabela 1. Bruto domaći proizvod

	2016	2017
1. Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama, mil. EUR	3 954	4 299
2. Stanovništvo, hilj.	622,3	622,4
3. Bruto domaći proizvod po stanovniku, EUR <i>3= (1/2)</i>	6 354	6 908
4. Bruto domaći proizvod u stalnim cijenama (cijene prethodne godine), mil. EUR	3 762	4 141
5. Realni rast BDP-a (%) <i>(BDP u stalnim cijenama tekuće godine/BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	2,9	4,7
6. Nominalni rast BDP-a (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	8,2	8,7
7. Deflator (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u stalnim cijenama tekuće godine) x 100 - 100</i>	5,1	3,8

Tabela 2. Bruto vrijednost proizvodnje i bruto dodata vrijednost u tekućim cijenama, 2016 – 2017. godina

u hilj. EUR

Klasifikacija djelatnosti		Bruto vrijednost proizvodnje		Intermedijalna potrošnja		Bruto dodata vrijednost	
		2016	2017	2016	2017	2016	2017
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	476 353	482 964	181 043	188 597	295 310	294 367
B	Vađenje rude i kamena	80 746	109 154	38 517	50 074	42 229	59 080
C	Prerađivačka industrija	489 978	520 070	342 267	358 255	147 711	161 815
D	Snabdijevanje električnom energijom	275 599	286 226	134 480	189 443	141 118	96 783
E	Snabdijevanje vodom	99 738	110 134	30 202	34 723	69 535	75 410
F	Građevinarstvo	786 139	1 107 318	567 702	817 468	218 438	289 851
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	889 412	988 712	410 547	457 757	478 865	530 955
H	Saobraćaj i skladištenje	389 007	399 708	230 677	224 046	158 330	175 662
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	551 432	622 987	271 882	306 080	279 550	316 908
J	Informisanje i komunikacije	293 183	325 339	138 874	166 033	154 309	159 307
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	280 792	294 922	105 810	118 960	174 982	175 962
L	Poslovanje nekretninama	318 038	333 518	83 999	90 541	234 039	242 977
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	236 467	280 264	140 714	170 248	95 753	110 016
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	158 505	187 196	88 541	99 653	69 964	87 543
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	423 866	444 013	131 559	136 811	292 307	307 202
P	Obrazovanje	194 628	198 786	26 194	26 428	168 434	172 358
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	234 341	229 864	82 408	70 524	151 933	159 340
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	108 565	115 084	50 638	54 500	57 927	60 584
S+T	Ostale uslužne djelatnosti; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	69 617	68 699	29 361	26 259	40 256	42 440
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	...	...	...	...	...	...
Ukupno		6 356 405	7 104 958	3 085 416	3 586 398	3 270 989	3 518 560
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode						683 223	780 531
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)						3 954 212	4 299 091

Tabela 3. Indeksi nominalnog rasta, struktura BDP-a i bruto dodata vrijednost u tekućim cijenama, 2016 - 2017. godina

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)		Indeksi nominalnog rasta ¹	Struktura BDP- a (%)	
		2016	2017		2016	2017
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	295 310	294 367	99,7	7,5	6,8
B	Vađenje rude i kamena	42 229	59 080	139,9	1,1	1,4
C	Prerađivačka industrija	147 711	161 815	109,5	3,7	3,8
D	Snabdijevanje električnom energijom	141 118	96 783	68,6	3,6	2,3
E	Snabdijevanje vodom	69 535	75 410	108,4	1,8	1,8
F	Građevinarstvo	218 438	289 851	132,7	5,5	6,7
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	478 865	530 955	110,9	12,1	12,4
H	Saobraćaj i skladištenje	158 330	175 662	110,9	4,0	4,1
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	279 550	316 908	113,4	7,1	7,4
J	Informisanje i komunikacije	154 309	159 307	103,2	3,9	3,7
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	174 982	175 962	100,6	4,4	4,1
L	Poslovanje nekretninama	234 039	242 977	103,8	5,9	5,7
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	95 753	110 016	114,9	2,4	2,6
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	69 964	87 543	125,1	1,8	2,0
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	292 307	307 202	105,1	7,4	7,1
P	Obrazovanje	168 434	172 358	102,3	4,3	4,0
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	151 933	159 340	104,9	3,8	3,7
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	57 927	60 584	104,6	1,5	1,4
S+T	Ostale uslužne djelatnosti ; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	40 256	42 440	105,4	1,0	1,0
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	...	...	...	...	...
Ukupno		3 270 989	3 518 560	107,6	82,7	81,8
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		683 223	780 531	114,2	17,3	18,2
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)		3 954 212	4 299 091	108,7	100,0	100,0

¹ Indeks nominalnog rasta = (BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) * 100

**Tabela 4. Bruto dodata vrijednost, u tekućim i stalnim cijenama,
2017. godina**

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)		
		Tekuće cijene 2016	Tekuće cijene 2017	Stalne cijene 2017
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	295 310	294 367	286 112
B	Vađenje rude i kamena	42 229	59 080	59 210
C	Prerađivačka industrija	147 711	161 815	161 778
D	Snabdijevanje električnom energijom	141 118	96 783	106 403
E	Snabdijevanje vodom	69 535	75 410	70 679
F	Građevinarstvo	218 438	289 851	271 955
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	478 865	530 955	508 554
H	Saobraćaj i skladištenje	158 330	175 662	169 244
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	279 550	316 908	298 561
J	Informisanje i komunikacije	154 309	159 307	157 758
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	174 982	175 962	185 433
L	Poslovanje nekretninama	234 039	242 977	237 315
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	95 753	110 016	111 122
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	69 964	87 543	80 516
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	292 307	307 202	295 230
P	Obrazovanje	168 434	172 358	169 950
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	151 933	159 340	155 609
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	57 927	60 584	57 679
S+T	Ostale uslužne djelatnosti ; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	40 256	42 440	39 920
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	...	...	...
Ukupno		3 270 989	3 518 560	3 423 029
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		683 223	780 531	717 682
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD		3 954 212	4 299 091	4 140 711

Tabela 5. Bruto dodata vrijednost i struktura BDP-a u stalnim cijenama, 2017. godina

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)	Struktura BDP-a (%)
		2017	2017
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	286 112	6,9
B	Vađenje rude i kamena	59 210	1,4
C	Prerađivačka industrija	161 778	3,9
D	Snabdijevanje električnom energijom	106 403	2,6
E	Snabdijevanje vodom	70 679	1,7
F	Građevinarstvo	271 955	6,6
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	508 554	12,3
H	Saobraćaj i skladištenje	169 244	4,1
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	298 561	7,2
J	Informisanje i komunikacije	157 758	3,8
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	185 433	4,5
L	Poslovanje nekretninama	237 315	5,7
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	111 122	2,7
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	80 516	1,9
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	295 230	7,1
P	Obrazovanje	169 950	4,1
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	155 609	3,8
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	57 679	1,4
S+T	Ostale uslužne djelatnosti; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	39 920	1,0
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	...	...
Ukupno		3 423 029	82,7
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		717 682	17,3
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene)		4 140 711	100,0

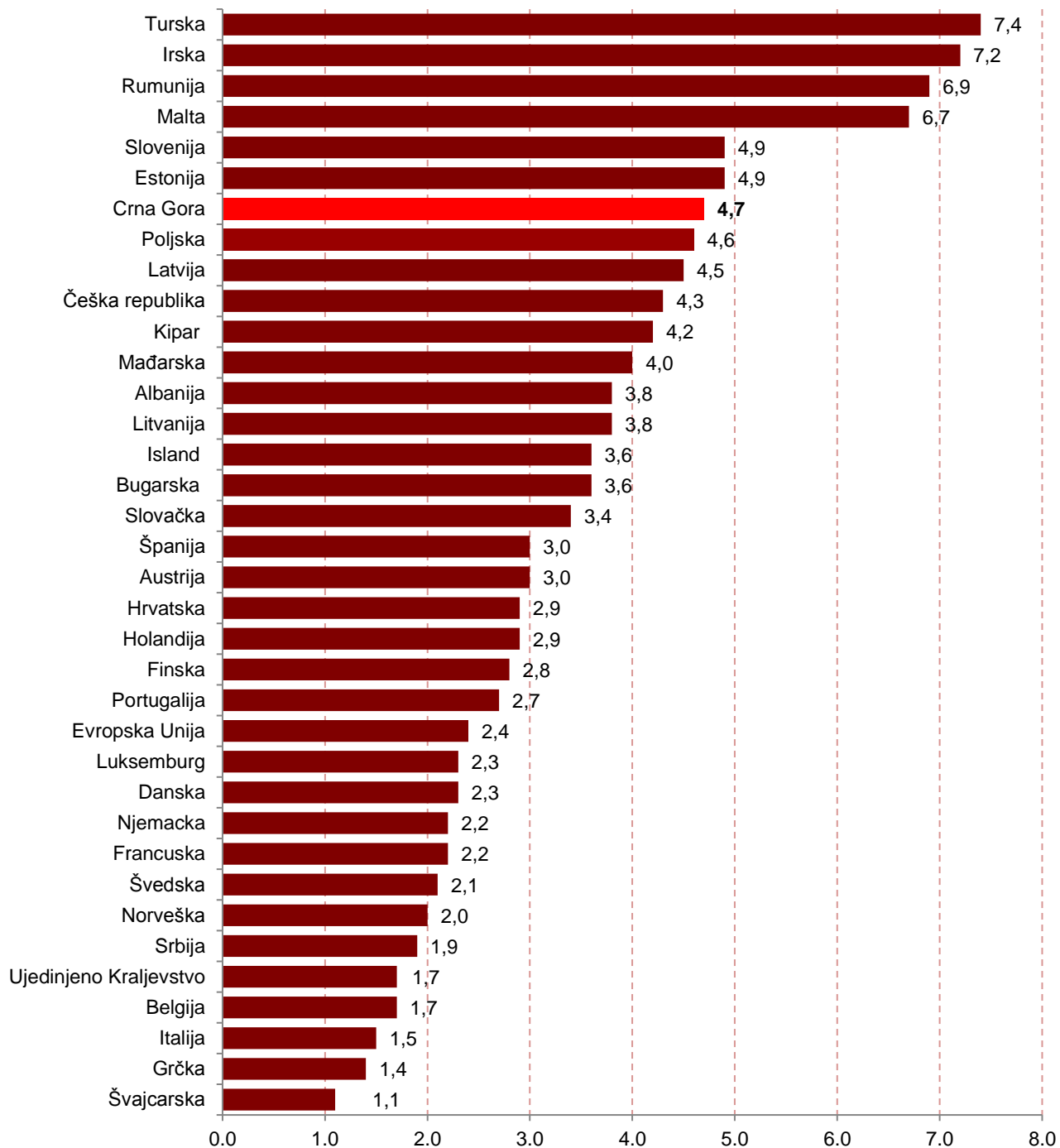
Tabela 6. Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u tekućim cijenama, 2016 - 2017. godina

Kategorija potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2016	2017	2016	2017
1 = (1.1+1.2)	Finalna potrošnja	3 810 556	4 007 689	96,4	93,2
1.1	Lična potrošnja domaćinstava	3 035 067	3 215 527	76,8	74,8
1.2 = (a+b)	Potrošnja države	775 489	792 162	19,6	18,4
a)	<i>individualna</i>	369 834	366 004	9,4	8,5
b)	<i>kolektivna</i>	405 655	426 158	10,3	9,9
2	Bruto investicije u osnovna sredstva	978 475	1 157 403	24,7	26,9
3	Promjene zaliha	53 755	141 903	1,4	3,3
4 = (4.1-4.2)	Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	- 888 575	-1 007 904	-22,5	-23,4
4.1 = (a+b)	Izvoz roba i usluga	1 605 436	1 765 000	40,6	41,1
a)	<i>izvoz roba</i>	350 833	382 449	8,9	8,9
b)	<i>izvoz usluga</i>	1 254 603	1 382 551	31,7	32,2
4.2 = (a+b)	Uvoz roba i usluga	2 494 011	2 772 904	63,1	64,5
a)	<i>uvoz roba</i>	2 008 488	2 242 513	50,8	52,2
b)	<i>uvoz usluga</i>	485 522	530 391	12,3	12,3
5 = (1+2+3+4)	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)	3 954 212	4 299 091	100,0	100,0

Tabela 7. Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u stalnim cijenama, 2016 - 2017. godina

Kategorije potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2016	2017	2016	2017
1 = (1.1+1.2)	Finalna potrošnja	3 755 552	3 919 302	99,8	94,7
1.1	Lična potrošnja domaćinstava	3 048 089	3 154 502	81,0	76,2
1.2 = (a+b)	Potrošnja države	707 463	764 800	18,8	18,5
a)	<i>individualna</i>	322 092	354 411	8,6	8,6
b)	<i>kolektivna</i>	385 371	410 388	10,2	9,9
2	Bruto investicije u osnovna sredstva	1 019 066	1 161 669	27,1	28,1
3	Promjene zaliha	-90 342	129 700	-2,4	3,1
4 = (4.1-4.2)	Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-921 981	-1 069 959	-24,5	-25,8
4.1 = (a+b)	Izvoz roba i usluga	1 630 671	1 634 230	43,3	39,5
a)	<i>izvoz roba</i>	376 384	348 934	10,0	8,4
b)	<i>izvoz usluga</i>	1 254 287	1 285 297	33,3	31,0
4.2 = (a+b)	Uvoz roba i usluga	2 552 652	2 704 190	67,8	65,3
a)	<i>uvoz roba</i>	2 068 210	2 181 755	55,0	52,7
b)	<i>uvoz usluga</i>	484 442	522 435	12,9	12,6
5 = (1+2+3+4)	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene)	3 762 294	4 140 711	100,0	100,0

Grafik 1. Međunarodni pregled stopa realnog rasta BDP-a, 2017. godina

Podaci o stopama realnog rasta BDP-a koje objavljuje EUROSTAT nalaze se na internet adresi:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/printTable.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tec00115&printPreview=true#>

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Metodološki koncept, definicije i klasifikacije

Korišćena metodologija je u skladu sa Sistemom nacionalnih računa (SNA 2008) i Evropskim sistemom nacionalnih računa (ESA 2010).

ESA 2010 definiše koncepte, definicije i računovodstvena pravila koja se primjenjuju za obračun podataka nacionalnih računa u cilju postizanja međunarodne uporedivosti. ESA 2010 predstavlja skup međusobno povezanih i konzistentnih tabela, računa, klasifikacija i bilansa koji predstavljaju statističko-dokumentacionu osnovu za praćenje privrednih aktivnosti.

Bruto domaći proizvod (BDP) mjeri ukupnu vrijednost dobara i pruženih usluga koje su proizvele rezidentne institucionalne jedinice.

Klasifikacija ekonomskih jedinica po djelatnostima u skladu je sa Klasifikacijom djelatnosti KD 2010, koja je usklađena sa Klasifikacijom ekonomskih djelatnosti Evropske zajednice (NACE Rev.2).

Metodologija obračuna

Zavod za statistiku sprovodi obračun BDP-a po proizvodnoj i potrošnoj metodi i obračuni su međusobno nezavisni.

Obračun BDP-a uključuje sve djelatnosti unutar granica proizvodnje definisane metodologijama SNA 2008 i ESA 2010 i obuhvata cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

Procjena neobuhvaćene ekonomije djelimično je uključena u obračun BDP-a.

Proizvodna metoda

Osnovne kategorije obračuna BDP-a po proizvodnoj metodi su:

Bruto vrijednost proizvodnje se definiše kao tržišna vrijednost svih proizvedenih roba i usluga. Obračunata je po djelatnostima u približnim osnovnim cijenama, jer su sve subvencije tretirane kao subvencije na proizvode i uzete u obračun na nivou nacionalne ekonomije.

Intermedijalna potrošnja po nabavnim cijenama je vrijednost proizvoda i usluga koji se transformišu, koriste ili troše u procesu proizvodnje.

Bruto dodata vrijednost predstavlja razliku između bruto vrijednosti proizvodnje i intermedijalne potrošnje.

Bruto domaći proizvod u tržišnim cijenama iskazuje vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga rezidentnih jedinica, tj. zbir bruto dodatih vrijednosti po djelatnostima i poreza na proizvode umanjnih za subvencije na proizvode.

U obračun intermedijalne potrošnje po djelatnostima uključene su usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene (FISIM) čime je obračun BDP-a usklađen sa Evropskim standardima.

Tekuće cijene

Obračun bruto dodate vrijednosti u tekućim cijenama najvećim dijelom zasniva se na podacima Finansijskih iskaza (Bilans uspjeha i Statistički aneks) za privredna društva i druga pravna lica i podacima redovnih statističkih istraživanja.

Kvalitet podataka Finansijskih iskaza je poboljšan dodatnim procjenama uz korišćenje podataka iz statistike poljoprivrede, industrije, građevinarstva, trgovine na veliko i malo, turizma, saobraćaja i ostalih statistika. Takođe, korišćeni su i administrativni podaci Centralne banke Crne Gore, Poreske uprave, Uprave carina i Ministarstva finansija.

Korišćeni podaci prilagođeni su metodološkim zahtjevima ESA 2010, a u pojedinim slučajevima su izvršene procjene na osnovu raspoloživih podataka.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po proizvodnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Za sektor Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode dvostruke deflacije, a za ostale sektore primijenjen je metod jednostruke ekstrapolacije.

Potrošna metoda

Tekuće cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi u tekućim cijenama zasniva se na podacima iz redovnih istraživanja Zavoda za statistiku, Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore, Uprave carina i Poreske uprave.

Za obračun lične potrošnje domaćinstava korišćeni su podaci iz redovnih istraživanja Zavoda za statistiku, kao i iz različitih administrativnih i ostalih raspoloživih izvora. Korišćena je COICOP klasifikacija na četvrtom nivou. Za obračun lične potrošnje domaćinstava primijenjen je metod Robnih tokova (Commodity flow approach) koji predstavlja balans svih tokova roba i usluga proizvedenih i uvezenih na jednoj strani i korišćenih i izvezenih na drugoj strani.

Podaci o izdacima države izračunati su na osnovu podataka Ministarstva finansija i Završnog računa budžeta Crne Gore. Individualna potrošnja države obuhvata rashode za obrazovanje, zdravstvo, socijalnu zaštitu, sport, kulturu i rekreaciju. Ostali rashodi države predstavljaju kolektivnu potrošnju (opšte javne službe, vojna i civilna odbrana sa ministarstvom, stambeno-komunalni poslovi i sl.).

Bruto investicije u osnovna sredstva obračunate su na osnovu metode Robnih tokova (Commodity flow approach), korišćenjem podataka iz redovnih statističkih istraživanja i finansijskih iskaza privrednih društava.

Podaci o izvozu i uvozu roba i usluga zasnivaju se na podacima Bilansa plaćanja Centralne banke Crne Gore.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Na osnovu raspoloživih podataka obračun je izvršen u stalnim cijenama primjenom metode ekstrapolacije za potrošnu kategoriju Potrošnja države, a za sve ostale potrošne kategorije obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode deflacije.

Detaljna serija podataka prema ESA 2010 u tekućim i stalnim cijenama nalazi se na web stranici Zavoda za statistiku www.monstat.org

Tiraž: 60 primjeraka

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-811, tel/fax (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremio:

Odsjek makro-ekonomskih statistika i nacionalnih računa

tel/fax +382-20-223 435

Web: www.monstat.org

email: contact@monstat.org